

KATARZYNKI – ZAPOMNIANY ZWYCZAJ

Katarzynki to polski zwyczaj, męski odpowiednik Andrzejek. Były obchodzone w nocy z 24 na 25 listopada, w wigilię św. Katarzyny Aleksandryjskiej. To tej nocy odbywały się wróżby młodych mężczyzn dotyczące ożenku i poszukiwania partnerki. Jak wyglądał ten zwyczaj? Zapraszam do lektury.

Pochodzenie zwyczaju Katarzynek podobnie jak Andrzejek nie jest do końca znane. Jedni uważają, że to przedchrześcijański zwyczaj, a drudzy, że jest związany ze św. Katarzyną Aleksandryjską.

W wigilię św. Katarzyny, Katarzynki podobnie jak Andrzejki przypadał czas matrymonialnych wróżb, ale przeznaczonych wyłącznie dla kawalerów. To w tę noc kawalerowie recytowali tekst:

„Hej! Kasiu, Katarzynko
Gdzie szukać cię dziewczynko
Wróżby o ciebie zapytam
Czekaj – wkrótce zawitam
Bawmy się więc w Katarzyny
Szukajcie chłopaki dziewczyny
Zapytać więc trzeba wróżby
A nuż potrzebne już drużby.”

Kawalerowie ścinali gałązkę wiśni i wstawiali do wody. Gdy gałązka zakwitła na Boże Narodzenie, oznaczało to, że ślub odbędzie się jeszcze w najbliższym karnawale. Wróżono również z kubków. Polegało to na losowaniu ukrytych pod kubkami przedmiotów symbolizujących ożenek (np. obrączka), przypytyw majątku (np. monety), dobrą pracę (zboże), chwilowy zastój (pusty kubek).

Dużą wagę przywiązywało się do snów, jakie śniły się kawalerom w noc katarzynek. Wszelkie sny należało zapamiętać i dokładnie przeanalizować. Istotne były wszystkie symbole pojawiające się

we śnie, gdyż mogły one być wskazówką, gdzie należy poszukiwać wybranki serca lub jaka ona będzie. Na przykład, ujrzany we śnie płot oznaczał, że ukochana będzie pochodziła z tej samej miejscowości lub mieszka blisko, natomiast samochód, pociąg albo droga oznaczały, że wybranki należy poszukiwać w innym miasteczku.

W celu przepowiedzenia **imienia swojej wybranki**, wieczorem wkładano karteczki z imionami pod poduszkę, które losowano zaraz po przebudzeniu. To właśnie z tego zwyczaju wywodzi się powiedzenie „na świętej Katarzynie są pod poduszką dziewczyny”.

Zwyczaj Katarzynek został stopniowo wyparty i zapomniany przez zwyczaj Andrzejek. Pojawił się po raz pierwszy na ziemiach polskich w XVI wieku. Andrzejki obchodzone są w nocy z 29 na 30 listopada. Niegdyś zwyczaj przeznaczony był tylko dla niezamężnych dziewczyn, ale obecnie jest to niezobowiązująca zabawa gromadząca młodzież obojga płci. W kościołach chrześcijańskich Katarzynki odbywają się w niedzielę poprzedzającą 29 listopada.

Święta Katarzyna jest patronką gminy Tyczyn od 1996r. oraz kościoła parafialnego. Jej wizerunek widnieje na herbie miasta. Herb Tyczyna - tarcza herbowa jest niebieska. Widnieje na niej postać św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Święta ubrana jest w szaty rzymskie koloru białoczerwonego. W lewej ręce trzyma gałązkę palmową, w prawej skierowany ku dołowi miecz, posiada złotą koronę na głowie, a wokół niej - złoty nimb.

W obecnej postaci herb został ustanowiony 10 listopada 2010 r.

